

**การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู
สถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดกาฬสินธุ์***

**Developing the teacher's Innovative Leadership Enhancement
Program for the General Education Private School under
Kalasin Provincial Education Office**

ศุภิญญากิจ เกตุวิเศษกุล และไพบูลย์ ลิ้มมณี

Supinyakit Ketvisetkul and Paiboon Limmanee

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ketvisetkul.su@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

*ได้รับบทความ: 15 กรกฎาคม 2562; แก้ไขบทความ: 15 กันยายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 28 กันยายน 2563

Received: July 15, 2019; Revised: September 15, 2020; Accepted: September 28, 2020

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 5 Module ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารจัดการในองค์กร 4) วิธีดำเนินการ และ 5) การประเมินผลโปรแกรม โดยผลการประเมินโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การนำโปรแกรมไปใช้งาน ควรหลีกเลี่ยงปัญหาการเข้ารับการพัฒนาที่ยาวนานเกินไป โดยเลือกพัฒนาที่ละหลักสูตรจนครบทั้ง 5 หลักสูตร มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการพัฒนา หรือเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาบรรจุแต่งตั้งใหม่ หรือครูผู้สอนที่มีความพร้อมเข้ารับการพัฒนาเป็นอันดับแรก นอกจากนี้อาจจัดการเรียนรู้ในรูปแบบบทเรียนออนไลน์ที่มีเนื้อหาสาระเหมือนกับสื่อประกอบกิจกรรมตามรูปแบบที่เสนอ เพื่อเป็นแหล่งความรู้แก่ผู้สนใจ

คำสำคัญ: โปรแกรม; ภาวะผู้นำ; นวัตกรรม

Abstract

This research of objective to: 1) study current conditions, desirable conditions, 2) develop in teacher's Innovative Leadership Enhancement Program for the General Education Private School under Kalasin Provincial this study used qualitative research were 2 phases. The first phases was study current conditions and desirable conditions in teacher's Innovative Leadership Enhancement Program. The samples consisted of 291 school administrators and teachers. The research instrument was the questionnaire. The statistics used for analyzing data were frequency, percentage, mean and standard deviation. The second phase was develop in teacher's Innovative Leadership Enhancement Program. Focus group discussion included 7 professionals as informants. The research instrument was the interview form, evaluation form. The statistics used for analyzing data were mean and standard deviation.

The results of Study were Found:

1. Result of the current conditions and desirable conditions in teacher's Innovative Leadership Enhancement Program at high level in all items.
2. Result of development in teacher's Innovative Leadership Enhancement Program include 5 categories. The first category principle. The second category was purposes. The third category was a content are 5 modules, 1) personality, 2) vision, 3) role, 4)

Creative, 5) management in an organization. The fourth category was a method of operation. The fifth was an evaluation and the results for the assessment the suitability and the possibility of the program were suitability and the possibility of the program are at high level. However, used the program. Too long development problems should be avoided by choosing to develop one course at a time to complete all 5 courses. The eligibility of the developer was defined or provide opportunities for teachers who are newly appointed or teachers who are prepared for development first. In addition, learning may be provided in the form of online lessons that have the same content as the proposed format activities. To be a source of knowledge for those who are interested.

Keywords: Program; Leadership; Innovative

1. บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและการนำนวัตกรรมไปใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2016 : 3) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้รัฐต้อง ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับ กระบวนการเรียนรู้ของคนไทยจึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การศึกษาใหม่ๆ ที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาทางการ ศึกษา ทั้งในรูปแบบของการศึกษาวิจัยการทดลอง และการประเมินผลนวัตกรรมหรือเทคโนโลยี ที่นำมาใช้การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้

ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไข ปัญหาทางการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมี ประสิทธิภาพเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงทาง ด้าน การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับ นวัตกรรมการศึกษาที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา ทางด้านการศึกษาและพัฒนการจัดการศึกษา ตอบสนองการเรียนรู้ของมนุษย์ให้เพิ่มมากขึ้นด้วย ระยะเวลาที่สั้นลง การใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ ในระบบบริหารจัดการด้านการศึกษา ก็มีส่วนช่วย ให้การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ (Chaipasit, 2010 : 60-63)

จากผลการจัดอันดับความสามารถในการ แข่งขันด้านความสามารถการคิดวิเคราะห์และ ด้านนวัตกรรม ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยองค์กร World Economic Forum พบว่า นักเรียนไทยระดับประถมอยู่อันดับที่ 86 ระดับ มัธยมอันดับ 101 ความสามารถด้านนวัตกรรมอยู่ อันดับ 70 (Klaus, 2015 : 364-365) โดยปัจจัย

สำคัญแห่งความสำเร็จของการสร้างนวัตกรรมในองค์กรคือ ผู้บริหารหรือผู้นำ (Rojwattanabol, 2011 : 56) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (National Innovation Agency, 2004 : 5) ที่ได้อธิบายถึงองค์ประกอบขององค์กรนวัตกรรมที่ยั่งยืนว่าจะต้องประกอบด้วยปัจจัยภายในที่สำคัญคือ การที่ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนให้บุคลากรสร้างนวัตกรรมอย่างจริงจัง ในทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาภาวะผู้นำเป็นประเด็นที่องค์กรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ เพื่อให้เกิดทักษะในการนำองค์กรไปสู่ทิศทางที่ต้องการและการที่จะพัฒนาทักษะของผู้นำไปในทิศทางนวัตกรรมนั้น นอกจากจะต้องพัฒนาความรู้ความชำนาญในด้านเทคนิคแล้ว ผู้นำยังจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ด้วยในการที่จะสร้างให้เกิดนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์นั้น ต้องควบคู่กับภาวะผู้นำ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งให้อิสระทางความคิดกับพนักงานเพื่อให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ แก่องค์กร ซึ่งการพัฒนาให้ผู้ประกอบการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) นั้นจะช่วยสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่องค์กร และยังส่งผลดีต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศชาติอย่างต่อเนื่องด้วย

ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูในสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมขึ้นเพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณลักษณะของการ

เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินการเป็น 2 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการนำผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 294 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Srisa-ard, 2010 : 103) จากจำนวนครูทั้งหมด 1,158 คน เทียบสัดส่วนของแต่ละขนาดและแต่ละโรงเรียนแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูผู้วิจัยได้ศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์รวมถึงการสังเกตการปฏิบัติงาน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์ เพื่อจัดทำร่างโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูจัดทำคู่มือและแบบประเมินโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คนได้ประเมินโปรแกรมและให้ข้อเสนอแนะ โดยวิธีการสนทนากลุ่ม

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญ

ศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยส่วนต่างๆ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ และ 5) การประเมินผลโปรแกรม และขอบข่ายเนื้อหา แบ่งออก 5 Module ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารจัดการในองค์กร และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรมพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะการนำโปรแกรมไปใช้งานหากครูผู้สอนได้รับการพัฒนาตามโปรแกรมหักแล้ว ครูผู้สอนจะมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น แต่โปรแกรมหักแล้วต้องปรับปรุงเพียงเล็กน้อย คือการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเข้ารับการพัฒนายาวนานเกินไป ทั้งนี้หากนำโปรแกรมหักแล้วไปใช้อาจเลือกไปใช้ทีละหลักสูตรจนครบทั้ง 5 หลักสูตรโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการพัฒนารวมหรือเปิดโอกาสให้

ครูผู้สอนที่เข้ารับการบรรจุแต่งตั้งใหม่ หรือครูผู้สอนที่มีความพร้อมเข้ารับการพัฒนาเป็นอันดับแรก นอกจากนี้อาจจัดการเรียนรู้ในรูปแบบบทเรียนออนไลน์ที่มีเนื้อหาสาระเหมือนกับสื่อประกอบกิจกรรมตามรูปแบบที่เสนอเพื่อเป็นแหล่งความรู้แก่ผู้อื่นที่สนใจ

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการเพื่อนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนา โดยใช้การปลูกฝังค่านิยมในการนำนวัตกรรมมาปฏิบัติอย่างจริงจังแต่ไม่กดดัน ใช้การสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นทีม และการนำความรู้มาใช้เพื่อสร้างนวัตกรรม (Kanchanapokin, 2018 : 1) สอดคล้องกับการวิจัยคุณาฑูต สิงห์ทอง (Singthong, 2018 : 137-139) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สภาพปัจจุบัน

และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการวิจัยของวิทยากร ยาสิงห์ทอง (Yasingthong, 2017 : 238-239) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า สถานศึกษาได้มีการจัดการด้านบุคลากร เช่น การอบรม การสอนงาน การพัฒนาความเชี่ยวชาญของพนักงานอย่างเหมาะสมส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อการเพิ่มผลิตภาพส่งเสริมให้พนักงานมีการจัดการด้วยตนเองส่งเสริมการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาและการให้รางวัลและการยอมรับ (Higgins, 1995 : 99) จนสามารถที่ทำให้ครูมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานทั้งทางร่างกาย ความคิด และจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิดวิเคราะห์ ใช้ความคิดกำหนดเหตุผล หรือการวางแผนในการจัดการและในขณะเดียวกันก็ตระหนักในความซับซ้อนของข้อมูลได้ (Rojwattanabol, 2011 : 179) สอดคล้องกับการวิจัยของจรรยาพร ก่อเกียรติคุณ (Korkeathikun, 2010 : 147) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความ

สัมพันธ์ระหว่างลักษณะครู พฤติกรรมผู้นำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับพลวัตการเรียนรู้ของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าครูมัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะพลวัตการเรียนรู้ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ครูคิดว่าการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน 2) ครูรู้ว่าตนเองควรเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และ 3) ครูมักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอมาพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง

1.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์พบว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูสร้างวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นทางกลยุทธ์สามารถสื่อสารเพื่อถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปสู่เพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญของผู้บริหารเพื่อทำให้อุบลามีพันธะสัญญากับวิสัยทัศน์ด้านนวัตกรรมขององค์กร (Higgins, 1995 : 99) สอดคล้องกับการวิจัยของวุฒิพงษ์ รักดีเหลา (Pakdeela, 2011 : 3-4) ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม: กรณีศึกษาขององค์กรที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม พบว่า คุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมาย โครงสร้างองค์การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์การให้รางวัลและการยอมรับการ

สื่อสารการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารทรัพยากรการประเมินและการลำเลียงความคิด ผู้นำบุคลากรเครือข่ายวัฒนธรรมและค่านิยมร่วม

1.3 ด้านบทบาทหน้าที่พบว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า สถานศึกษาได้ใช้การมอบหมายงานที่ท้าทายให้กับพนักงานและให้พนักงานมีความมุ่งมั่นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายมีการกระจาย งานการให้อำนาจแก่พนักงานในการรับผิดชอบงานของตนเองอย่างเป็นอิสระและให้คำแนะนำการตัดสินใจและความคิดต่างๆ ผู้นำต้องพูดคุ้ยและให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนกับพนักงาน (Jong and Den Hartog, 2007 : 41-64) สอดคล้องกับการวิจัยของอรอนงค์ โรจน์วัฒนบูลย์ (Rojwattanabol, 2011 : 179) ได้ทำการศึกษการพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม พบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการพัฒนานวัตกรรม โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมคือโครงสร้างองค์กรแบบทีมงานข้ามสายงาน ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีการบริหารคนเก่ง และมีระบบพี่เลี้ยง มีการสอนงาน การมอบหมายงานโครงการ การมอบอำนาจเป็นระบบที่ส่งผลเชิงบวกต่อแนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรม

1.4 ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานโดย

ผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญมากในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการบริหารผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญและตั้งใจจริงในการส่งเสริมมีส่วนร่วมในกระบวนการนวัตกรรมปกป้องความคิดสร้างสรรค์ จนกระทั่งความคิดนั้น ได้รับการประเมินพร้อมกันนี้ต้องสละเวลาในการส่งเสริมกิจกรรมด้านนวัตกรรมต่างๆ และแสดงให้เห็นพนักงานทุกคนเห็นว่านวัตกรรมมีความสำคัญต่อการอยู่รอดหรือการแข่งขันขององค์กรเปิดกว้างและอนุญาตให้บุคลากรสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และอดทนต่อการค้นคว้าหรือทดลองของพนักงาน นอกจากนี้ต้องลงทุนในการฝึกอบรมบุคลากรที่เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมให้มีความพร้อมทั้งทางด้านความรู้และทักษะด้านนวัตกรรม (Sherwood, 2001 : 122) สอดคล้องกับการวิจัยของขจรศักดิ์ อุดมศักดิ์ (Udomsak, 2012 : 98-105) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้นำที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคลากรในการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมในองค์กร พบว่าพฤติกรรมผู้นำมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงกับการก่อให้เกิดความคิดใหม่ การก่อให้เกิดความคิดใหม่มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการรับรู้สิ่งที่เป็นโอกาส และการพัฒนาการรับรู้สิ่งที่เป็นโอกาสมีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการพัฒนา และการพัฒนาที่มีอิทธิพลเชิงบวกโดยตรงต่อการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ และสอดคล้องกับการวิจัยของวิทยากร ยาสิงห์ทอง (Yasingthong, 2017 : 238-239) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครู ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การสอนงานและการเป็นที่ปรึกษา และการจัดการความรู้

1.5 ด้านการบริหารจัดการในองค์กร พบว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำองค์กรได้ผลักดันการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา ซึ่งการที่จะนำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดผลดีต้ององค์กรผู้นำองค์กรต้องสนับสนุนและส่งเสริมนวัตกรรมมีความทุ่มเทมุ่งมั่นด้วยใจจริงในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้พนักงานกล้าทดลองค้นหา ร่วมมือ และอดทนกับความล้มเหลว ผู้นำลักษณะนี้ควรจะมีอยู่ในทุกระดับขององค์กร โดยควรจะเริ่มที่ผู้นำระดับสูงขององค์กรก่อน (Von, 2008 : 12) สอดคล้องกับการวิจัยของ อรอนงค์ โรจน์วัฒนบูลย์ (Rojwattanabol, 2011 : 179) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม พบว่า บริบทภายนอกองค์กรที่มีความเปลี่ยนแปลงมากขึ้นส่งผลกระทบต่อ การปรับทิศทางและกลยุทธ์ในการนำองค์กร กัดดันให้ผู้นำมุ่งเน้นการพัฒนาวัฒนธรรมมากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน บริบทภายในองค์กรด้านวัฒนธรรมองค์กร บรรยากาศภายในองค์กรมีผลกระทบต่อบทบาทของภาวะผู้นำ รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้และระบบการจัดการความรู้ที่มีกระบวนการชัดเจน

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน

ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยส่วนต่างๆ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ และ 5) การประเมินผลโปรแกรม และขอขำยเนื้อหา แบ่งออก 5 Module ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารจัดการในองค์กรและผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยการจัดระบบแผนโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือครูให้ทำกิจกรรมกับเพื่อนร่วมงาน โดยทุกกิจกรรมล้วนมีแนวทางเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู (Meesuk, 2009 : 128) ซึ่งในการพัฒนาโปรแกรมครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการพัฒนาโดยเริ่มจากการประเมิน วางแผน ปฏิบัติ ประเมินหลังจบโปรแกรม และการตัดสินใจเชิงบริหารตามแนวคิดของ Barr and Keating (1990 : 231) และผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอขำยเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้องค์ประกอบทั้งหมด 5 ส่วน จึงได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมที่พิจารณาองค์ประกอบที่มีความสำคัญและจำเป็นของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล

โปรแกรม (Kongsuk, 1997 : 118; Thamrong Buasri, 1999 : 8-9) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของคุณาวุฒิ สิงห์ทอง (Singthong, 2018 : 137-139) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า 1) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูมีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 มีวิสัยทัศน์ Module 2 เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง Module 3 เข้าใจความเป็นปัจเจกบุคคล Module 4 มีจินตนาการ Module 5 มีความยืดหยุ่น 1) กระบวนการปฏิบัติ ประกอบด้วย การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ สื่อ/เครื่องมือ การวัดและประเมินผล 2) การประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะ

ผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในปัจจุบันได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนา ด้านการส่งเสริมการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมให้กับครู ในสถานศึกษาให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อบริการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกในปัจจุบันและทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต

1.2 ผลจากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูยังมีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมความสามารถทางด้านการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนา ด้านการส่งเสริมการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมให้กับครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารจัดการ ในองค์กรที่มีความต้องการในการพัฒนามากที่สุด

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูทั้ง 5 ด้าน ไปใช้ในการบริหารงาน ด้านพัฒนาสถานศึกษาให้บุคลากรมีความสามารถในการใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน

องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.4 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดการฝึกอบรมและการเข้าร่วมสัมมนา จัดประชุมเพื่อให้ครูผู้สอนมีคุณภาพตามสมรรถนะด้านนวัตกรรมให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งอื่นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ไปใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้กับครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์กร แต่ยังพบว่าครูซึ่งเป็นบุคลากรภายในองค์กรยังมีความต้องการในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารจัดการในองค์กร ซึ่งนำมาสู่การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ แล้วนำสร้างโปรแกรม

เสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยอาจเลือก กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการพัฒนาและ
ไปใช้ที่ละหลักสูตรจนครบทั้ง 5 หลักสูตรมีการ พิจารณาการเรียนรู้ในรูปแบบบทเรียนออนไลน์

References

- Barr, M. J. and Keating, L. A. (1990). *Introduction: Elements of program development, Developing Effective Student Services Program*. San Francisco : Jossey-Bass Publishers.
- Buasri, T. (1999). *Curriculum theory, design and development*. Bangkok : Thana chat Printing.
- Chaipasit, S. (2010). *Innovative organization: An alternative for modern entrepreneur*. Bangkok : Bangkok University.
- Higgins, J. M. (1995). *Innovate or Evaporate: Test & Improve Your Organization's IQ-Its Innovation Quotient*. New York : New Management Publishing Company.
- Jong, J. P. and Den Hartog, D. N. (2007). How Leaders Influence Employees' Innovative Behaviour. *European Journal of Innovation Management*, 10(1), 41-64.
- Kanchanapokin, K. (2018). *Innovation leadership*. <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/466874> (Accessed 20 February 2018).
- Klaus, S. (2015). *The Global Competitiveness Report 2013-2014*. World Economic Forum. Geneva : Switzerland.
- Kongsuk, J. (1997). Development of a parent educational program for fostering preschool children's physical development using participatory rural appraisal model. *Master of Education*. Graduate School : Chulalongkorn University.
- Korkeathikun, C. (2010). A Study on Relationships Among Teachers' Characteristics, Leader Behaviors, Knowledge Sharing and Information and Communication Technology Utilization, with Learning Dynamics of Secondary School Teachers Under the Office of the Basic Education Commission, Bangkok Metropolis. *Master of Education Program*. Graduate School : Chulalongkorn University.
- Meesuk, P. (2009). *Effects of Teacher Participatory Program Design for Teacher Professional Development*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- National Innovation Agency. (2004). *Innovation management for executives*. Bangkok : National Innovation Agency (Public Organization).

- Office of the National Economic and Social Development Council. (2016). *Summary of the National Economic and Social Development Plan No. 12 (B.E. 2560-2564)*. Bangkok : Office of the National Economic and Social Development Council.
- Pakdeelao, W. (2011). The Study of Characteristics of Innovative Organization: Case Studies from Awarded Organization. *Master of Science*. Graduate School : National Institute of Development Administration.
- Rojwattanabol, O. (2011). Model of factors influencing innovative leader. *Doctor of Public Administration*. Graduate School : Faculty of Public Administration, National Institute of Development Administration.
- Sherwood, D. (2001). *Smart Things to Know About Innovation & Creativity*. Oxford : Capstone Publishing Limited.
- Singthong, K. (2018). The Development of Intelligence Creative Leadership Program for Teachers in Schools Under The Secondary Educational Service Area Office 20. *Master of Education Program*. Graduate School : Mahasarakham University.
- Srisa-ard, B. (2010). *Preliminary research*. Bangkok : Suweeriyasarn.
- Udomsak, K. (2012). Leader's Behaviors that Influence Employee's Behaviors to form Innovative Culture in the Organization: A Case Study of Pan Rajdhevee Group Public Company Limited and Affiliated Companies. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 7(14), 93-105.
- Von, S. B. (2008). *Managing Innovation, Design and Creativity*. Chichester : John Wiley & Sons.
- Yasingthong, W. (2017). Innovative Leadership Affecting Teachers Learning under the Secondary Education Service Area Office25. *Journal of Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research)*, 11(3), 234-244.